

der en tredje Vej at gaa. Det er den, at Tiendelaanet ikke udbetales til Tiendehveren, men at derimod Finansministeren paa Statskassens Vegne udsteder en Obligation til Tiendeejeren, hvorved Statskassen forpligter sig til at betale ham Afløsningssummen paa samme Maade som den, hvor paa Tiendelaanet bliver betalt. Der er jo gennem disse Ordninger lagt ikke ringe Beslag paa Statens Embedsmænd; Amtstjuerne ville faa et meget stort Arbejde, det vil væsentlig være Amtstjuerne, der komme til at bære hele Arbejdet ved Tiendeafløsningen. Men jeg kan paa Finansministerens Vegne erklære, at der i saa Henseende ikke er noget at indvende mod Forslaget. — For at tilvejebringe Tiendelaanet er der tillagt Finansministeren Bemyndigelse til at udstede $3\frac{1}{2}$ pCt. rentebærende Statsobligationer, efter Forslaget til et saadant Beløb, der efter Obligationens Paalydende svarer til Statskassens Udgifter til Tiendelaanet. Disse Udryk ere mindre heldige. Skal nemlig Obligationernes Paalydende svare til Tiendelaanets Størrelse, vil Statskassen komme til at bære det Tab, der fremtræder ved Kursforskel ved Obligationernes Realisation. Dette Tab vil altsaa Statskassen komme til at afholde gennem en konstant Udbetaling. Hertil er der ingen Grund. Det vilde være rigtigere at give Finansministeren Bemyndigelse til ogsaa at søge denne Udbetaling dækket gennem Genudstedelse af Statsobligationer, og dertil sigter det Vædringsforslag, som er stillet af mig til ny § 15, og som ventelig heller ikke vækker nogen som helst Betænelighed hos Udvalget og Tinget. Jeg sagde før, at Statskassen vilde komme til at afholde Tabet ved Kursforskel. Det vil den i alle Tilfælde komme til at gøre. Det er netop et af de Punkter, paa hvilke Statskassen vil komme til at bære en Del af Byrderne ved Tiendeafløsningen. Det er givet, at hvis Obligationernes Kurs veksler, vil Statskassen ikke faa mere til Dækning af Tiendehverne gennem Tiendeloven og paa anden Maade, end at selve Kursdifferencer, hvis den er til Stade for Statskassen, maa bæres af Statskassen. Men heller ikke herimod er der noget at indvende.

Jeg har hermed gennemgaaet Vædringsforslagene, for saa vidt der har været nogen Grund til det. Den ærede Ordfører har allerede gennemgaaet dem enkeltvis, og jeg kan for saa vidt henholde mig til ham, og skal nu kun til Slutning udtale nogle faa Ord om Lovforslaget i sin Almindelighed. Det staar for mig, som om der her bydes en god Vej til at faa en Tiendeafløsning i

Stand mellem Tiendehverne og Tiendeejerne, og navnlig ogsaa, at det Tilbud, der gøres her gennem denne Lov, er saa favorabelt, som Parterne selv, Tiendehverne og Tiendeejerne, have berettiget Krav til at vente. Det kan jo ikke nytte, at man paa Grundlag af den Betragtning, som jeg var inde paa før, om denne gamle Uret, som Tienden har stiftet, vil komme og stille store Fordringer til Statskassen for at blive Tienden kvit. Jeg tror som sagt ikke, at man nogen Sinde vil naa til at faa Staten til saaledes at overtage en væsentlig Del af Tiendehverden, men noget andet er det, at Staten her som paa saa mange andre Omraader kan træde hjælpende til for at støtte en Tiendeafløsning, der finder frivillig Sted, og i saa Henseende tror jeg ogsaa, at dette Forslag byder alt, hvad der med Rimelighed kan forlanges. Det er ogsaa min Overbevisning, at hvis Forslaget med de Vædringer, som Udvalgets Flertal har stillet, bliver til Lov, saa vil den Afgang, der her igennem gives Tiendehverne og Tiendeejerne til at afløse Tienden, blive benyttet i større Omfang. Jeg tror ikke, det vil være saa uanstændigt endda at finde hinanden med Hensyn til Tiendens Værdi. Man skal dog huske paa, at for Tiendeejeren er Tienden en Hazardindtægt. Hvorledes man vil regne med Hensyn til Fremtiden, saa bliver dog Forholdet det, at man kan regne fuldstændig forkert; man kan regne med nedadgaende Priser og med opadgaende Priser, men ingen Mennesker kunne vide, hvorledes det i Virkeligheden vil komme til at stille sig. Den sande Værdi af Tienden den er ikke til at beregne, men sikkert er det at for mange Tiendeejere vil der være bundet overordentlig meget, først og fremmest ved at faa Tienden omsat til en bestemt Værdi, og dernæst ogsaa ved at kunne faa Tiendens Kapital udbetalt. For Tiendehverne vil Forholdet jo stille sig saaledes, at hvis de have Dje for, hvad der er deres sande Gavn, ville de søge en Tiendeafløsning. Det, at man kan afløse Tienden ved 60 Aar igennem at betale 4 pCt. af en rimelig Værdiansættelse af Tienden, er jo i Virkeligheden et meget stort Gode, ikke for den Mand, der nu ejer sin Ejendom, det er sikkert nok, men derimod for hans Efterkommere. Og Forholdet her hos os er jo gennemgaaende dette, at vore Gaardbrug og lignende Ejendomme gaa i Arv fra Fader til Søn; de ere for største Delen Slægtsejendomme. Underligt skulde det dog saa være, om Ejeren ikke nu skulde have Syn for, hvor stor Fordel han opnaar ved Tiendeafløsningen paa Grundlag af denne Lov for sine Efterkom-